

מראי מקומות - סוכה

מ.

שביעית בעולם, וכשהיו הפירות בקדושת שביעית כשהיו בעין הופסדו. ב', שהתורה מחדש שרק דבר שודאי לא יבא להפסד, ודברים שהנאתן אחר ביעורן אשר שאחר שיתבער לא יהנה מזה שימלך שלא לבשל, ונמצא שנשרפו העצים להפסד ממש. ג', דבאמת דאין שייך זה להפסד כיון שזהו דרך הנאתה, ומצד החשש שמא אח"כ לא יהנה לא מסתבר שזה יהי' גדר האיסור, אלא שהוא גזה"כ דרק הנאות כאלו שדמו לאכילה שהנאתן וביעורן שוה התירה תורה בפירות שבקדושת שביעית מקרא דלכם ולא הנאות שאחר ביעורן שלא דמו ל'לאכלה'.

ה. יצאו עצי הסקה שהנאתן אחר ביעורן אבל לולב אינו כן, וכמו שפרש"י, דלולב הנאתו וביעורו שוה, דעיקר הנאתו לכבד את הבית, לכן חל עליו קדושת שביעית. הכפות תמרים הביא מש"כ הרמב"ם (בפיה"מ) והרע"ב, דהא דאמר' במשנה דאין בלולב איסור שביעית, הוא משום דלולב עץ בעלמא הוא, ואין קדושת שביעית חל עליו. ותמה עליהם, הא אוקמי' לעיל דמייירי דוקא בלולב של שישית הנכנס לשביעית, דבאילן הולכין בתר חנטה, וחנטת הלולב הי' בשנה שישית, ולכן אין בו קדושת שביעית, אבל בלא"ה ודאי יש בו קדושת שביעית, דהנאתו וביעורו שוה. וגם הק' על הר"ן, שכ' במתני' דהא דדמי לולב מותרים הוא משום דבת שישית הנכנסת לשביעית היא, א"כ דלולב עצים נינהו ועצים אין בהם קדושת שביעית, ולכא"ו כבר דחתה הגמ' סברא זו. ותי' דצ"ל דראשונים אלו פירשו דמה דאמר רבא לקמן דסתם עצים להסקה הן עומדים, הפי' הוא דהגם דעצים דמשחן אינם עומדים להסקה, מ"מ בטלים הם לגבי שאר עצים, וממילא אמרי' דנחשבים כאילו הוי הנאתן לאחר ביעורן, ואין בהם קדושת שביעית. וא"כ, י"ל דה"ה לולב, דג"כ עץ הוא, י"ל דס"ל לרבא דבטל לגבי שאר עצים, וממילא אין בו קדושת שביעית. ולפ"ז, הי' כוונת רבא לחלוק על הנחת הגמ' עד השתא דסברה דודאי לולב יש בו קדושת שביעית, אלא אדרבה, לולב אין בו קדושת שביעית כלל. וכ' דהר"ן הי' מסתפק אם יש לפרש כן דברי רבא או לא, ולכן כ' ב' המהלכים של הגמ'. אולם ע' בערוך לנר שכ' דלפי פי' זה הו"ל להגמ' לומר "אלא" אמר רבא, שהרי יש כאן חזרה מכל הסוגיא. (ולכא"ו האופן הפשוט ליישב קו' הכפ"ת על הראשונים הוא לומר דלעולם מפרשים המשנה כפי הה"א, או כפי האופן יותר פשוט, אפי' אם אינו קיים למסקנה. וראיתי בזה ח"י גדול בדברי התו"ט בנויה, דפעמים דהרמב"ם מפרש המשנה דלא כחז"ל, אלא כמו שגראה לו, ואף דודאי להלכה בטלה דעתו לחז"ל, אבל בפי' המשנה סבר דיכול לפרש כמו שגראה בעיניו.)

א. ורבותינו נמנו באושא

לגי' תוס' יש ג' מחלוקות בדבה, דר"ג ס"ל דאתרוג כאילן לשביעית וכירק למעשה, ר"א ס"ל דכאילן לכל, ורבותינו שבאושא ס"ל דכירק לכל. וע' **בבעל המאור** (ר"ה ג. בדהר"ף) דכ' בשם ר' משה דמה דאמרו דאזלי' בתר לקיטה לשביעית ולמעשה, זהו רק לחומרא, כלומר אף אחר לקיטתו למעשה, ואף לשביעית, וכ"ש דאזלי' בתר חנטה לחומרא.

ב. אמאי, עצים בעלמא הוא

הק' הערוך לנר בשם הכפות תמרים, הא לעיל הק' הגמ' להיפוך, אי הכי לולב נמי, ואיך הק' השתא דעצים בעלמא הוא. ותי' הערל"נ דודאי ידע המקשה דשייך לתרץ בלולב ו' הנכנס לז', אלא דס"ל דדוחק הוא ליישב כן, ולאוקמי' כרבותינו שבאושא ודלא כר' יוסי שהעיד דאזלי' בתר חנטה לשביעית. אבל אחר שתי' לו התרצן כן, דאזלי' כפי רבותינו שבאושא, הק' ע"ז למה לך לתרץ כן, למה לא תירצת בפשיטות דלולב עץ הוא ואין בו קדושה, ואין לומר משום דזה תלוי במח' ת"ק ור"י באם סתם עצים יש להם דין שביעית או לא, דהא השתא נמי תלוי הדבר במח' תנאים.

ג. שגבנן לחובה על פני השדה

כ' תוס' דיש לפרש דבדוקא נקט, וגם יש לפרש דאורחא דמלתא נקט. ופי' הכפות תמרים, דהי' ק' לתוס', למה נקט דגבנן לחובה, לימא סתם דליקטן לאכילה, וכו'. וע"ז תי' דבדוקא פי' כן, דדוקא שעשה מהם אוצר, בזה הוא דאנו מחלקים בין אם לקטן לאכילה או לעצים, אבל אם לא עשה מהן אוצר, אלא שלקט מעט, סתמא הוא למאכל בהמה, דהא אינם ראויים עכשיו להסקה, כיון דעדיין לחים הם, ואין לומר דכוונתו להסקה לאחר זמן, דאין הדרך ללקטן מעט בשביל לאחר זמן. א"כ דאורחא דמילתא נקט, ובאמת אפי' אם גבנן מעט, סתמיהו לאו למאכל בהמה הם עומדים, דסתמא להסקה נינהו. וע"ע שם מש"כ להק' ע"ז.

ד. מי שהנאתו וביעורו שוה, יצאו

עצים שהנאתן אחר ביעורן

ובסברת הדבר לחלק בין דברים שהנאתן לאחר ביעורן ובין דברים שהנאתן עם ביעורן, כ' בדברות משה (ב"ק, ע"ג, ענף ב') ג' סברות. א', כיון דפירות שביעית ניתנו לאכילה ולא להפסד, לכן נתחדש שהנאות כאלו שבאים אחר שנתבער נחשב ג"כ כהפסד כיון דבשעת הביעור לא הי' הנאה אלא אחר שהופסדו ונתבערו מהעולם נהנים מהן, נמצא שההנאה אינה מפירות שביעית, כיון דהיא אחר שכבר אין הפירות